

Uzlaboti kūtsmēslu standarti ilgtspējīgai barības elementu pārvaldībai un emisiju samazināšanai / Kūtsmēslu standarti

Lauris Leitāns, Valsts augu aizsardzības dienests

© Canva

Par kūtsmēsliem

- Kūtsmēsli ir vērtīgs barības elementu un organisko vielu avots, bet arī slāpekļa un fosfora emisiju risks.
- Lielākās barības vielu emisijas Baltijas jūrā veido kūtsmēsļu lietošana lauksaimniecisko darbību rezultātā.
- Kūtsmēsļu pārvaldības sistēmas ir balstītas uz datiem par kūtsmēsļu kvantitāti un kvalitāti.
- Dati, kas nepieciešami efektīvai pārvaldības sistēmai nepieciešami arī emisijas mērķu sasniegšanai.

© FineArtAmerica

Pašreizējā situācija

- Atšķirības Baltijas jūras reģiona valstīs.
- Atšķirības valstu ietvaros no kūtsmēslu lietotāja vai lietojuma.
- Dažādi kūtsmēslu pārvaldības veidi balstīti uz:
 - kūtsmēslu paraugu ņemšanu un analīzēm;
 - aprēķiniem;
 - datiem.
- Datu un modeļu aktualizēšanas biežums, novecojuši dati.
- Datu salīdzināmība valsts līmenī un starptautiski.

© Pexels

Vēsture

- *HELCOM* veido 9 Baltijas jūras reģiona valstis un Eiropas Komisija.
- *HELCOM* mērķis baltijas jūras aizsargāšana.
- 2013. gada *HELCOM* Ministru deklarācija nosaka ieviest:
 - nacionālus kūtsmēsļu standartus (2016. gadā);
 - vadlīnijas kūtsmēsļu lietošanai (2018. gadā).

© Wikipedia

Īsumā par projektu

- Interreg Baltijas jūras reģiona Eiropas strukturālā programma 2014. – 2020. gadam.
- Efektīva dabas resursu pārvaldība.
- Tīri ūdeņi: Palielināt ūdens apsaimniekošanas efektivitāti, lai samazinātu barības un bīstamo vielu ieplūdi Baltijas jūrā un tās reģiona ūdeņos.
- 2,89 M€ galvenokārt no Interreg BJR programmas un ERAF līdzfinansējuma.
- Projekts ilgs 2 gadus (no 2017. oktobra līdz 2019. septembrim).

© Oksanen / Luke

Partneri

- 19 partneri un 32 asociētās organizācijas 9 Baltijas jūras reģiona valstīs.
- Vadošais partneris – *Natural Resources Institute Finland*.
- Latvijas partneri:
 - Valsts augu aizsardzības dienests;
 - biedrība "Zemnieku saeima".
- Latvijas asociētās organizācijas:
 - Zemkopības ministrija
 - SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"
 - Latvijas Lauksaimniecības universitāte.

Sadarbība ar mērķa grupām

- Mērķa grupas – lauksaimnieki, konsultanti, politikas veidotāji un zinātnieki.
- Sadarbība ar mērķa grupām, lai:
 - iegūtu aktuālus un uzticamus datus;
 - nodrošinātu projekta caurredzamību;
 - ņemtu vērā mērķa grupu vajadzības;
 - nodrošinātu projekta praktisku ieviešanu.
- Pasākumi nacionālā un starptautiskā līmenī.
- Informācija par projekta noris, projekta aktualitātes.

© Unsplash

Kūtsmēslu paraugu ņemšana un analīzes

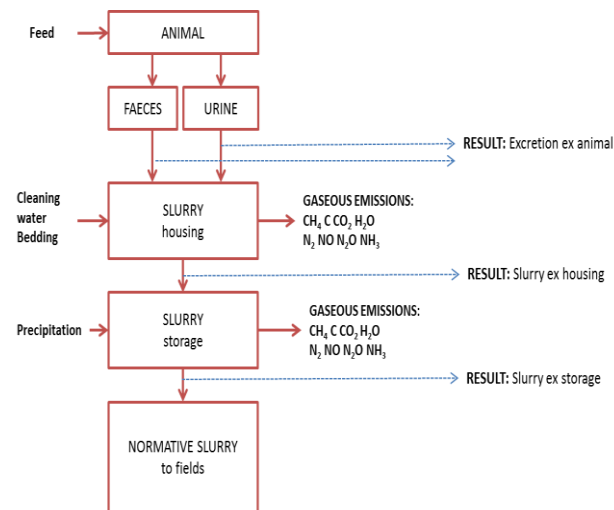
- Kūtsmēslu paraugu ņemšanas un analīzes metožu salīdzinājums.
- Aptaujas anketas izstrāde par saimniecību un tās kūtsmēslu pārvaldības sistēmu.
- Izmēģinājumu saimniecības, kurās tiks veikta aptauja, ņemti paraugus un tiem veiktas analīzes.
- Iegūtās pieredzes un datu izmantošana vienotu vadlīniju izstrādei kūtsmēslu paraugu ņemšanai un analīzei.

Izmēginājuma saimniecības

- Latvijā paraugi tiks ņemti 26 saimniecībās.
- Slaucamajās govēs, teļi, nobarojamie jaunlopi, zīdītājgovis, aitas, nobarojamās cūkas un sivēnmātes.
- 5 Latvijas plānošanas reģioni.
- Paraugi tiks ņemti kūtīs un krātuvēs, pavasarī un vasarā vai rudenī.
- Kopā 142 paraugi.

Aprēķinu sistēmas

- Pašreizējo kūtsmēslu sastāva un daudzuma aprēķinu sistēmu salīdzinājums.
- Uz pašreizējām aprēķinu sistēmām balstītas *Excel* programmatūras izstrāde aprēķinu veikšanai dzīvnieku, kūts, krātuves līmenī.
- Izstrādātās sistēmas validēšana ar kūtsmēslu analīžu datiem.
- Vadlīniju izstrāde programmatūras lietošanai.

© Luostarinen et al. 2017

Ietekmes novērtējums

- Ietekmes novērtējums salīdzinot pašreizējos situāciju un projektā iegūtos rezultātus.
- Iegūto datu izmantošana mēslošanas plānu sastādīšanā un kūtsmēslu pārvaldībā:
 - vides ietekme – emisiju samazinājums;
 - ekonomiskā ietekme – efektīvāka kūtsmēslu lietošana.
- Rekomendācijas efektīvākai kūtsmēslu lietošanai, izmantojot projektā izstrādātās vadlīnijas un programmatūru.

Projekta rezultāti

- Galvenie mērķi:
 - uzlabota kūtsmēsļu lietošana;
 - samazināts emisiju līmenis.
- Atkarībā no rezultātiem, tie tiks ieviesti Baltijas jūras reģionā ar *HELCOM* Agri-grupas starpniecību piesaistot ministrijas, nacionālās autoritātes un novērotājus no lauksaimniecības nozares un nevalstiskajām organizācijām.

© Luostarinen / Luke

EUROPEAN UNION

EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND

Paldies par uzmanību!

www.luke.fi/manurestandards, [@ManureStandards](https://twitter.com/ManureStandards)
lauris.leitans@vaad.gov.lv